

XIV KONKURS WIEDZY OBYWATELSKIEJ I EKONOMICZNEJ

TEST ETAPU SZKOLNEGO, 3 LISTOPADA 2016 R.

ARKUSZ ZADAŃ

- Sprawdź, czy:
  - arkusz z zadaniami zawiera 7 stron.
  - karta odpowiedzi zawiera 2 strony.Ewentualne braki lub błędy zgłoś nauczycielowi przed rozpoczęciem rozwiązywania testu.
- Zakoduj kartę odpowiedzi kodem przydzielonym przez członka komisji.
- Wszystkie odpowiedzi – zarówno na zadania zamknięte jak i otwarte – zaznacz lub zapisz na karcie odpowiedzi. Pamiętaj! Ocenie podlega tylko karta odpowiedzi.
- W każdym zadaniu zamkniętym tylko jedna odpowiedź jest poprawna. Przed dokonaniem wyboru, przeanalizuj wszystkie podane odpowiedzi i wybierz najbardziej trafną z nich. W przypadku wybrania większej liczby odpowiedzi lub niewybrania żadnej otrzymasz 0 punktów za zadanie.
- Maksymalnie możesz zdobyć 40 punktów.
- Czas przeznaczony na rozwiązanie zadań oraz przeniesienie wszystkich odpowiedzi na kartę odpowiedzi to 75 minut.
- Po zakończeniu pisania oddaj nauczycielowi tylko kartę odpowiedzi. Arkusz zadań zabierz ze sobą.

ZASADY WYPEŁNIANIA KARTY ODPOWIEDZI

- Rozwiązania zaznaczaj/zapisuj czarnym lub niebieskim długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
- Odpowiedź na dane zadanie zamknięte zaznacz dokładnie zamalowując kratkę znajdującą się po lewej stronie litery odpowiedzi, np. gdy wybrałeś A:

1. A B C D

Kratka powinna być zamalowana jak najpełniej. Staraj się nie wykraczać poza jej obręb. Jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenia zaznacz kółkiem i zamaluj inną odpowiedź:

1. A B C D

Błędna odpowiedź możesz zaznaczyć tylko raz.

- Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
- Prosimy cię o zachowanie czystości i schludności karty odpowiedzi. W szczególności zwróć uwagę, aby:
  - nie nanosić jakichkolwiek znaków poza kratkami,
  - nie używać ołówka i gumki,
  - nie zginać karty.

Zaznacz jedną prawidłową odpowiedź.

Zadanie 1. (0-1)

Rozstrzygnij o prawdziwości poniższego zdania.

Człowiek pełni kilka ról społecznych w swoim życiu. Każda rola wiąże się z określonymi oczekiwaniami dotyczącymi zachowania jednostki.

A. prawda

B. fałsz

Zadanie 2. (0-1)

Czy kierowanie się przy obsadzaniu stanowisk publicznych kryterium znajomości zamiast kryterium kompetencji jest formą korupcji?

A. tak

B. nie

Zadanie 3. (0-1)

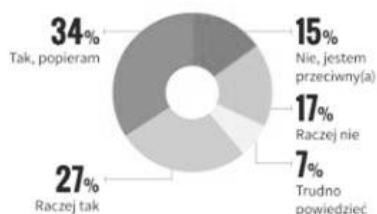
Obecność której z poniższych instytucji bądź którego organu jest przejawem zasady decentralizacji państwa?

- A. rada gminy
- B. Trybunał Konstytucyjny
- C. Najwyższa Izba Kontroli
- D. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

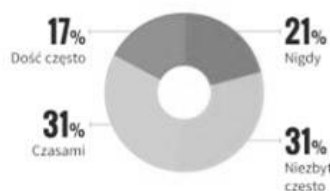
Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 4-8.

Pojawił się projekt wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę. Otwarte mogłyby być tylko te sklepy, w których sprzedaje sam właściciel. Wyjątkiem mają być też m.in. stacje benzynowe, piekarnie, kioski, apteki. Część niedziel ma być wyłączona spoza zakazu.

Czy popiera Pan(i) wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę na takich zasadach?

Jak często bywają takie sytuacje, że robi Pan(i) zakupy w niedzielę?

Źródło: <http://kurier.pap.pl/depesza/168675/> z dn. 30.09.2016.

Wyjaśnienie danych na wykresie słupkowym:

- po lewej stronie umieszczono nazwy grup, na które wprowadzony zakaz może mieć wpływ

- pierwsza liczba oznacza odsetek respondentów, którzy uważają, że wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę będzie zdecydowanie korzystne dla danej grupy

- druga liczba oznacza odsetek respondentów, którzy uważają, że wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę będzie miało zdecydowanie korzystny lub raczej korzystny wpływ na daną grupę.

Czy, Pana(i) zdaniem, wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę będzie korzystne dla:

Zadanie 4. (0-1)

Opierając się na przedstawionych wyżej danych, rozstrzygnij o prawdziwości poniższego zdania.

Liczba zdecydowanych zwolenników wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę jest większa niż liczba zdecydowanych przeciwników tego zakazu.

- A. prawda
- B. fałsz

Zadanie 5. (0-1)

Która z poniższych wartości procentowych wskazuje odsetek respondentów, którym zdarza się robić zakupy w niedzielę (niezależnie od częstotliwości)?

- A. 17%
- B. 31%
- C. 48%
- D. 79%

Zadanie 6. (0-1)

Która z grup, zdaniem respondentów (największego ich odsetka), zdecydowanie skorzysta z wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę?

- A. duże sklepy
- B. społeczeństwo
- C. właściciele małych sklepów
- D. osoby zatrudnione w handlu

Zadanie 7. (0-1)

2 września 2016 r. na ręce Marszałka Sejmu złożony został obywatelski projekt ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę. Co najmniej ilu obywateli posiadających prawo wybierania do Sejmu musiało złożyć podpisy pod projektem ustawy, aby Sejm mógł zacząć nad nim pracę?

- A. 0
- B. 25 000
- C. 100 000
- D. 500 000

Zadanie 8. (0-1)

Uzupełnij poniższe zdanie.

Wprowadzenie zakazu najczęściej popierają (1) (81 proc.), najwięcej jego przeciwników jest wśród (2) (53 proc.), a także wśród kadry kierowniczej i specjalistów (48 proc.).

- A. (1) pracownicy usług (np. pracownicy w centrach handlowych), (2) właściciele firm
- B. (1) właściciele firm, (2) pracowników usług (np. pracowników w centrach handlowych)

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 9-11.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Która z wymienionych stacji, który z programów jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?									
	Fakty, inne programy TVN (poza TVN24)	TVN24	Wiadomości, Teleexpress, inne programy TVP1	Panorama, inne programy TVP2	TVP Info	Wydarzenia, inne programy Polsatu	Telewizja Trwam/Radio Maryja	Telewizja Republika	Żadna z nich/ nie oglądam telewizji	Trudno powiedzieć
	w procentach									
PiS (wraz z SP i PR)	12	6	38	3	17	10	6	2	5	2
PO	36	29	15	1	4	10	0	0	5	1
Nowoczesna										
Ryszarda Petru	32	38	9	1	3	9	0	0	6	3
Kukiz'15	20	13	25	3	10	14	0	0	12	4
PSL	25	10	32	2	10	17	2	0	2	2
SLD	19	37	24	1	4	9	0	0	4	1
Partia Razem	30	22	8	0	10	12	0	0	18	0
KORWIN	8	13	15	3	5	12	0	7	36	2
Trudno powiedzieć	26	17	18	4	8	11	1	0	12	3
Niezamierzający głosować	25	12	25	4	7	14	1	0	7	5

Powyższa tabela przedstawia preferencje zwolenników partii politycznych w stosunku do programów informacyjnych, które oglądają. Dane dotyczące partii Solidarna Polska i Polska Razem przedstawiono łącznie z danymi dotyczącymi partii Prawo i Sprawiedliwość. Na potrzeby rozwiązania zadań wszystkie te ugrupowania należy traktować jako jedną partię polityczną.

Źródło: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_116_16.PDF z dn. 30.09.2016.

Zadanie 9. (0-1)

Przez jakich nadawców emitowane są programy informacyjne, które są głównym źródłem codziennych informacji dla większości zwolenników Prawa i Sprawiedliwości (wraz z SP i PR)?

- A. nadawcy prywatni
B. nadawcy publiczni

Zadanie 10. (0-1)

Zwolennicy ilu komitetów wyborczych, które wprowadziły swoich przedstawicieli do Sejmu, najczęściej oglądają programy informacyjne TVP1?

- A. 1
B. 2
C. 3
D. 4

Zadanie 11. (0-1)

Która z poniższych grup najczęściej nie ogląda telewizji lub ma inne źródła informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?

- A. zwolennicy partii rządzącej
B. zwolennicy opozycji parlamentarnej
C. zwolennicy partii spoza parlamentu, o skrajnych poglądach prawicowych

Zadanie 12. (0-1)

Przyporządkuj informacje biograficzne do osób, których one dotyczą.

Osoby:

1. Wojciech Jaruzelski
2. Antoni Macierewicz
3. Tadeusz Mazowiecki
4. Lech Wałęsa

Informacje biograficzne:

- A. premier Polski w latach 1989-1991
- B. Prezydent RP w latach 1990-1995
- C. członek NSZZ „Solidarność”, Prezydent RP w latach 2010-2015
- D. współtwórca Komitetu Obrony Robotników, Minister Obrony Narodowej od 2015 r.
- E. Prezydent RP w latach 1989-1990, jeden z przywódców Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

- A. 1-A, 2-D, 3-C, 4-B   B. 1-D, 2-A, 3-B, 4-C   C. 1-E, 2-D, 3-A, 4-B   D. 1-E, 2-D, 3-B, 4-C

Zapoznaj się z poniższą mapą i tekstem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj je do rozwiązania zadań 13-19.

Województwo środkowopomorskie

O jego powstaniu mówi się już od trzynastu lat. Mieszkańcom Koszalina i Słupska nie podobało się, że od kiedy ich miasta znalazły się w strukturach województwa pomorskiego (od 1999 roku), najwięcej pieniędzy szło na rozwój trójmiejskiej metropolii, a dla nich nie zostaje wiele.

Do sprawy powrócono dopiero w 2005 roku, kiedy wybory wygrało PiS i zawiązało koalicję m.in. z Samoobroną, na której czele stał pochodzący spod Koszalina Andrzej Lepper. I wtedy jednak się nie udało - utworzenie nowego województwa okazało się zbyt kosztowne.

Ale temat znów nie umarł. Kilkakrotnie o utworzeniu m.in. województwa środkowopomorskiego mówił lider PiS Jarosław Kaczyński - także podczas ostatniej kampanii wyborczej. Jego partia wybory wygrała, dziś rządzi samodzielnie, więc powstanie nowych województw wydaje się naprawdę możliwe. - Istnienie w regionie koszalińskim ośrodka administracyjnego na poziomie wojewódzkim pomogłoby w rozwoju tej części ojczyzny - mówił we wrześniu w Koszalinie Kaczyński.

Nowe województwo miałyby zostać wykrojone z zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz kawałka Wielkopolski (powiat złotowski), ze stolicą w Koszalinie i siedzibą sejmiku w Słupsku. Oczywiście nie wszyscy są za - niektórzy eksperci przekonują, że utworzenie nowego województwa jest ekonomicznie nieopłacalne. Protestują też Kaszubi, którzy zostaliby podzieleni.

W 2014 roku za był kandydat na prezydenta Słupska, a dziś jego prezydent Robert Biedroń. - Wtedy był to ostatni dzwonek na tego typu krok, bo nie zostały jeszcze podzielone środki unijne - mówi teraz. I dodaje, że dziś „potrzebny jest pakt dla Słupska i Koszalina, który ożywi te podregiony, sprawi, że odzyskamy poczucie godności”.

Źródło: Gazeta Wyborcza, *PiS chce na nowo podzielić Polskę. Będą nowe województwa?* z dn. 15.10.2016. Artykuł został opublikowany 07.12.2015.

PLANOWANE NOWE WOJEWÓDZTWA NOWY PODZIAŁ WOJEWÓDZTW WEDŁUG POMYSŁU PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI

© GAZETA WYBORCZA

Zadanie 13. (0-1)

Konkurs Wiedzy Obywatelskiej i Ekonomicznej, w którym bierzesz udział, odbywa się w województwach dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, małopolskim, opolskim, podkarpackim, podlaskim i wielkopolskim. Spośród poniższych miast wybierz to, które nie jest stolicą żadnego z wymienionych województw.

- A. Kielce   B. Rzeszów   C. Białystok   D. Bydgoszcz

Zadanie 14. (0-1)

Wskaż to istniejące obecnie województwo, w którym siedziba wojewody i siedziba sejmiku wojewódzkiego znajduje się w innych miastach.

- A. lubuskie   B. pomorskie   C. środkowopomorskie   D. zachodniopomorskie

Zadanie 15. (0-1)

Który z podanych argumentów pojawia się w tekście jako argument za utworzeniem nowego województwa?

- A. nowe województwo spełniłyby ambicje lokalnych polityków
B. powstanie nowego województwa zwiększyłyby szanse rozwojowe regionu
C. powstanie nowego województwa wymusiłoby nowy podział środków europejskich

Zadanie 16. (0-1)

Do czego najczęściej odwołują się przytoczone w powyższym tekście argumenty przeciw powstaniu nowego województwa?

- A. kwestii finansowych   B. sporów terytorialnych   C. problemów organizacyjnych

Zadanie 17. (0-1)

Zgodnie ze Słownikiem Języka Polskiego PWN, enklawa to „terytorium państwa lub jego części ze wszystkich stron otoczone przez terytorium innego państwa” lub ogólniej „teren otoczony obszarem o innym charakterze”. Które z rozważanych nowych województw przedstawionych na mapie stanowiłoby enklawę?

- A. warszawskie   B. częstochowskie   C. środkowopomorskie

Zadanie 18. (0-1)

Czym różni się jednostka samorządu terytorialnego od państwa?

- A. posiadaniem terytorium: jednostka samorządu terytorialnego go nie posiada, a państwo posiada
B. sprawowaniem władzy: organy jednostek samorządu terytorialnego nie sprawują władzy nad osobami je zamieszkującymi, a organy państwa ją sprawują
C. suwerennością władzy: władza organów jednostek samorządu terytorialnego jest ograniczona przez prawodawstwo krajowe, a władza państwowa jest najwyższym rodzajem władzy nad danym terytorium

Zadanie 19. (0-1)

Wskaż organ, którego opis zawarty jest poniżej.

Jest to przedstawiciel rządu w województwie. Powołany zostaje przez Prezesa Rady Ministrów. Dba m.in. o to, aby działania samorządu terytorialnego nie naruszały prawa.

- A. starosta   B. wojewoda   C. sejmik wojewódzki   D. marszałek województwa

Zadanie 20. (0-1)

Wskaż, które wybory odbywają się najrzadziej. Przyjmij założenie, że kadencja żadnego z poniższych organów/instytucji nie została skrócona.

- A. wybory do rady gminy   B. wybory Prezydenta RP   C. wybory do Sejmu i Senatu

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadania 21.

Źródło: <http://www.polityka.pl/galerie/rysunkisatyryczne/1604601,30,rysuje-andrzej-mleczko-2015-r.read> z dn. 30.09.2016.

Zadanie 21. (0-1)

Jaki rodzaj demokracji został przedstawiony na powyższym rysunku?

- A. liberalna   B. większościowa

Zadanie 22. (0-1)

Wskaż, w którym z poniższych ustrojów władza w największym stopniu kontroluje życie prywatne i światopogląd obywatela.

- A. demokracja   B. autorytaryzm   C. totalitaryzm

Zadanie 23. (0-1)

Przyjęty uchwałą rady miasta budżet Białegostoku na 2016 r. zakładał uzyskanie dochodów w wysokości ok. 1438 mln zł i poniesienie wydatków w wysokości ok. 1480 mln zł. Jakie zjawisko wystąpiło w budżecie Białegostoku na 2016 r.?

- A. deficyt budżetowy   B. nadwyżka budżetowa

Zadanie 24. (0-1)

Mieszkańcy miasta Dębowa postanowili wyrazić swój sprzeciw wobec planowanej wycinki dębów w okolicznych lasach. Zorganizowali przemarsz z hasłami spod placu Stołowego pod urząd miasta. Jak nazywa się taka forma wyrażenia protestu?

- A. wiec   B. pikieta   C. petycja   D. demonstracja

Zadanie 25. (0-1)

Wskaż osobę pełniącą funkcję Marszałka Sejmu w listopadzie 2016 r.

- A. Beata Kempa   B. Marek Kuchciński   C. Stanisław Karczewski   D. Witold Waszczykowski

Zadanie 26. (0-1)

Wskaż organ, który nie jest elementem systemu trójpodziału władzy w Polsce.

- A. Senat   B. Prezydent RP   C. Trybunał Konstytucyjny   D. Najwyższa Izba Kontroli

Zadanie 27. (0-1)

Uszereguj akty prawne od aktów najwyższego do aktów najniższego rzędu (tj. zacznij od tych aktów prawnych, z którymi muszą być zgodne kolejne akty prawne).

1 - ustawa

2 - rozporządzenie

3 - Konstytucja

4 - uchwała sejmiku województwa

A. 1, 3, 2, 4

B. 3, 1, 2, 4

C. 3, 1, 4, 2

D. 3, 2, 4, 1

Zapoznaj się z poniższymi zdjęciami, a następnie rozwiąż zadanie 28.

A

B

C

D

Źródło (w kolejności przypadkowej): KPRM, Nowoczesna.org z dn. 10.10.2016 r.

Zadanie 28. (0-1)

Wskaż osobę będącą jednym z liderów opozycji parlamentarnej.

A.

B.

C.

D.

Zadanie 29. (0-1)

Jaki rodzaj mniejszości stanowią Romowie mieszkający w Polsce?

A. etniczną

B. narodową

C. religijną

Zadanie 30. (0-1)

W trakcie jednego z przemarszów organizacji skrajnie prawicowej padło hasło „Polska czysta, Polska biała, bez Araba i pedała”. Do której postawy w największym stopniu odnosi się przytoczone hasło?

A. patriotycznej

B. ksenofobicznej

C. kosmopolitycznej

Zadanie 31. (0-1)

Laureatem Pokojowej Nagrody Nobla w 2016 r. został Juan Manuel Santos. Został nagrodzony za „jego zdecydowane wysiłki zmierzające do zakończenia ponad 50-letniej wojny domowej” w swoim kraju. O jakim kraju mowa?

A. Kuba

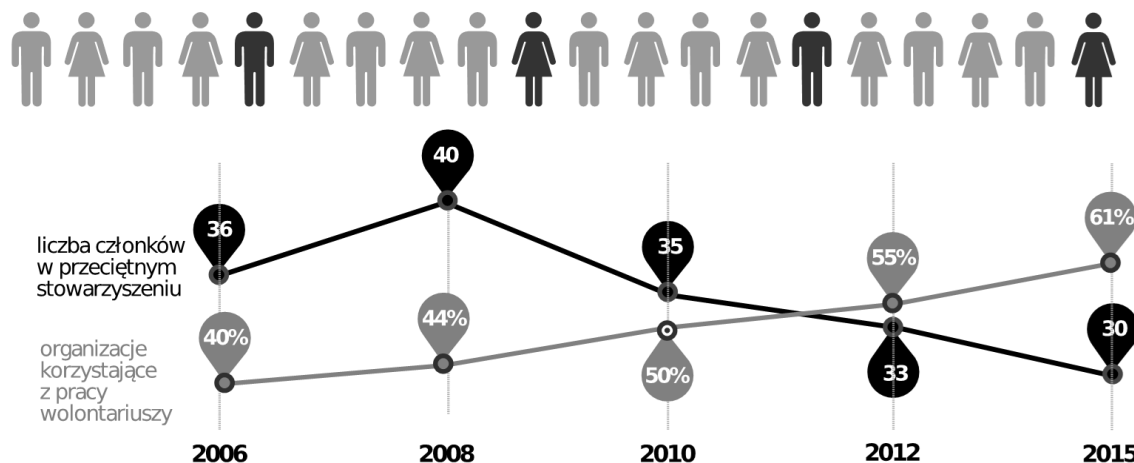
B. Meksyk

C. Kolumbia

D. Wenezuela

Zapoznaj się z poniższą infografiką i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj ją do rozwiązania zadań 32-35.

Jedna piąta Polaków poświęca swój czas na pracę społeczną w organizacjach pozarządowych

Źródło: Polskie Organizacje Pozarządowe 2015, Stowarzyszenie Klon/Jawor z dn. 20.09.2016.

Zadanie 32. (0-1)

Spośród podmiotów wymienionych poniżej wybierz ten, który nie jest przykładem organizacji pozarządowej.

- A. fundacja   B. harcerstwo   C. stowarzyszenie   D. samorząd gminny

Zadanie 33. (0-1)

Który rodzaj lub które rodzaje stowarzyszenia mogą założyć minimum 3 pełnoletnie osoby?

- A. zwykłe   C. zarówno zwykłe jak i rejestrowane
B. rejestrowane   D. żadne ze wskazanych

Zadanie 34. (0-1)

W oparciu o dane przedstawione w infografice wskaż, która cecha sektora pozarządowego w Polsce wykazywała się niezmienną tendencją w latach 2006-2015.

- A. liczba członków przeciętnego stowarzyszenia
B. odsetek organizacji korzystających z pracy wolontariuszy
C. odsetek Polaków poświęcających czas pracy społecznej w organizacjach pozarządowych

Zadanie 35. (0-1)

Zgodnie z art. 58 Konstytucji RP, „Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się”. Wskaż w jaki sposób korzystasz z tej wolności poprzez podanie przykładu konkretnej organizacji społecznej (np. charytatywnej, obywatelskiej, sportowej, samorządowej), której jesteś członkiem.

Zadanie 36. (0-1)

Kasia i Tomek mają dwójkę dzieci: 11-letnią Tosię i 15-letniego Janka. Rodzina planuje niedzielną wycieczkę. Napisz, który ze sposobów podjęcia decyzji (głosowanie, decyzja lidera, konsensus) o tym, dokąd uda się rodzina, jest twoim zdaniem najlepszy. Uzasadnij swoje zdanie, podając dwa argumenty.

Zadanie 37. (0-1)

Wskaż przykład konfliktu ról społecznych, jaki mógłby przydarzyć się tobie lub osobie w twoim wieku. Opisz, na czym ten konflikt mógłby polegać.

Zadanie 38. (0-1)

Wskaż przykłady dwóch konkretnych działań, które twoim zdaniem powinny zostać zrealizowane przez samorząd uczniowski w twojej szkole. Uzasadnij, czemu twoim zdaniem podjęcie takich działań jest potrzebne.

Zadanie 39. (0-1)

Kilkoro koleżanek i kolegów z twojej klasy nie chce wziąć udziału w wyborach na członków zarządu samorządu uczniowskiego. Twierdzą, że oddane przez nich głosy nie zmienią wyniku wyborów. Poza tym są zdania, że zarząd i tak nie może niczego zmienić w szkole, więc głosowanie nie ma sensu. Sformułuj po jednym kontrargumentem, który będzie odpowiedzią na opinie koleżanek i kolegów i ponadto będzie mógł przekonać ich do wzięcia udziału w wyborach.

Zadanie 40. (0-1)

Przedstaw swoje stanowisko w sprawie wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę, o którym mowa w materiale do zadań 4-8. Poprzyj je dwoma argumentami.